

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1.50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

De vorbă cu preoții.

Două ziare bisericești, reprezentând cele două confesiuni, „Unirea“ din Blaj și „Telegraful“ din Sibiu, se ocupă de cuvintele mustrătoare ce s'au adresat de celelalte organe românești preoților noștri, din incidentul feloniei politice dela Oravița. Trebuie să mărturisim că tonul celor două apărătoare ale Arhidiecezilor ne-a surprins cu totul. Noi ne-am așteptat ca atitudinea preoților Oravițeni să nu găsească nici cea mai palidă umbră de aprobare și ca pasul lor să fie condamnat tocmai din centrele conducerii bisericești. Noi am crezut că pilda lor va fi înfierată tocmai de conducătorii lor spirituali, pentruca astfel să se evite molipsirea întregii turme cuvântătoare.

În schimb ce ni-s'a dat să vedem?

„Unirea“ protestează solemn în contra „hulelor și batjocurilor cu cari foile încarcă pe preoți“. Ea mai spune că „e [dureros obiceiul acesta epidemic ce grasează în redacțiile foilor noastre, de-a da dreptul fiecărui scriitor să se terfelească preoțimea aceea, dela care se așteaptă jertfă și iar jertfă... Acestor blasfemii trebuie să se opună un puternic veto!“

Și tot în acest ton se pronunță „Telegraful“, apărând pe „martirii credinții“ și aruncând anatema pe capetele celor ce „umilesc pe Christos“ și „pe ruinele bisericii creștine înalță temple mărețe zeilor profani“.

Înainte de toate trebuie să ne exprimăm bucuria că cele două organe bisericești au găsit în sfârșit un prilej de manifestare armonică, — ele, care pentru cele mai bagatele cestuiri de credință poartă între sine răsboaie homerice. Ne aducem aminte de o poezie a lui Heine, în care doi inși sunt într'o vecinică ceartă și nu se înțelegeau decât când se întâlneau într'un gând urit. „Doch als wir im Koth' uns fanden, da verstanden wir uns gleich!“ Așa un gând urit trebuie să fie la mijloc, dacă cele două surate confesionale se înțeleg atât de bine.

Ce urmăresc ele? În aparență vor să apere prestigiul preoțimei, ca nu cumva limbajul violent al ziarelor să înstrăineze poporul de biserică.

La aceasta observăm, că nu este nici o nevoie de apărare. De biserică și de religie nu s'a atins nimeni. Deasemenea nici prestigiul general al preoțimei n'a fost atacat, ci numai nedemna atitudine politică a unora dintr'ânșii. Ziarele și oamenii noștri politici știu foarte bine, ce datorește neamul românesc preoțimei din trecut, iar dacă se ridică împotriva acelor de astăzi, cari se dau la o parte din drumul menirii lor, o face tocmai din considerație și pietate pentru trecutul pe care preoții Oravițeni l-au pângărit atât de josnic. Este nelogic, este absurd de a se învinul presa, că, muștrând pe preoții vinovați, ea urmărește destrămarea strânsei legături dintre biserică și credincioși. Adevărul este tocmai contrarul, că voim să salvăm această legătură care numai în acel chip poate cu adevărat

să fie intimă și rodnică, dacă preotul va fi credincioasă întrupare a trebuințelor poporului și nu se va lăsa să fie unNeal statului și a guvernelor trufase împotriva intereselor noastre generale.

Cuvintele aceste sunt limpezi și cinstitute și nu permitem băgătuitorilor dela foile bisericești să ne fie răstălmăcite și să li-se atribue tendințe pe cari nu le au. Noi vrem să tragem o linie de demarcațiune între preoții, cari știu să fie vrednici de antedecesorii lor și între acești neofiti subvenționați, cari pe lângă sacerdoți supuși credinței, își știu exercită și umila lor funcțiune de slujbași ai guvernului. Și în această privință nu avem numai dreptul, dar chiar și datoria de control, în interesul disciplinei politice și al solidarității naționale.

Ei, dar spuneam mai sus, că cele două organe ale Mitropoliilor numai în aparență apără prestigiul preoțimei căci în fond ele urmăresc cu totul alte scopuri. Ca să dovedim aceasta, va fi nevoie să reamintim cetitorilor noștri articolele noastre, de acum câteva luni, despre „Guvernamentalizarea Arhieriei“. Arătam atunci cu durere, cumcă prelații bisericești noștri de ambele confesiuni s'au dat mâna cu moderații și că prin slăbiciunile lor multiple au ajuns să facă guvernului pe voie și să privească tăcuți la toate frământările noastre politice. Articolele din „Unirea“ și din „Telegraful“, — scrise deodată, ca la o poruncă de sus, — vin acum să ne confirme încă odată spusesele noastre. Arhieriei ne spun prin aceste, că nu sunt ei singuri

FOILETON.

Ardealul

de D. Marcu.

Cum vulturul rănit străbate zarea
Măhnit și stors de sămburile vieții —
Așa mă 'ntunec când privesc la tine
Grădina fermecată și săracă!
Și cum văzduhul geme de durerea
Drumepului pierdut ce-aproape cade —
Tot astfel cumpănindu-te cu mintea,
Se sbate sufletu-mi în încăperea-i!

...Încătușat în ruginite lanțuri,
Străin în lumea gândurilor tale
Și pustnic unor legi de mult apuse —
Ardealule, te văd murind pe cruce!
Și 'n noaptea care-o simt durându-și umbra
Aud blestemul unui neam în care
Și stelele și-au pus cândva nădejdea
Și lumea 'ntreagă izbăvirea, cândva!

Tu nu mai scurmi cu ochi de vultur, zarea!
Nici pumnii nu-i ridici și nici scârșnirea
Neînfrânat-a dinților și-a minții
N'o mai aud, din chinurile-amare!
— Cu barba 'n piept, ispășitor, sfielnic,
Nepăsător l-a vremurilor limbă,
Ca însuș Crist, răscumpărând o lume,
Tu mori înveninat, Ardeal, cu fiere!

Și sângele 'nchiegat ce-l verși din rane
Adânc încremenite pe obrajiși,
Prelinge trupul tău, înflăcărându-l:
Ca lumânarea 'n legea ei nebună
Tu jertf'aduci altarurilor lumii
Și inima și sufletul tău tânăr —
Intreagă lumea ochilor tăi mândri
Ardealule, o prăbușești cu tine!...

Se tulbur' apele în mers! și timpul
Par'c'ar cerși naturi ticăloase
Odihnă!; par' c'ar vrea pământul
O lume nouă cerului să ceară!...
Carpații fierb și 'n zornete de lanțuri
Convoiuri trec și vin din nou convoiuri.

Insângeați iobagi de legea nouă —
O temniță de-a iadului-i-Ardealul!

Și codri-s plânși și cerul se 'novează! —
Ca un apus nebun ce-ar duce lumea
Spre marginea abisurilor nopții —
Pământul par'c'ar vrea să-și facă seama!
Și vânturi bat învărtejind întreaga
Nemăsurat-a sufletelor mare
Și glasuri se ridic și cresc ca valuri
Infurtunând întregile cuprinsuri!

Ca sulii trec prin aer reci fioruri
Și-oștiri de patimi gem neostoiate;
Tăriile, ca luna 'n fundul mării,
Nemărginirii, s'adâncesc mai lacom.
Și-'n ăst infern neadormit, tiranic,
Ca o solie-a vremilor din urmă,
Un glas de-arhanghel sgudue văzduhul
Și strigă pân' la ceruri: răsbunare!...

cari s'au guvernamentalizat, ei ei au poruncit și preoților să se facă astfel și să-și vadă în liniște de biserică, de post și de rugăciuni. Tără să le pese de celelalte griji lumești ale credincioșilor și — oribil de crezut! — fără să asculte pe viitor de glasul „exaltaților naționali“, cum așa de românește se exprimă scumpele noastre foi bisericești. Aici zace totul. Monitoarele celor două Mitropolii ne acuză de vrășmași ai preoțimei, din simplul motiv că ne împlinim o datorie națională către dânșii, iar în schimb caută să lege preoțimea mai strâns de Arhieriei, cari nu pot și nu știu să-și menție poziția și interesele personale, decât prin o constantă politică de supunere guvernului.

Gândul pe care-l nutresc deci foile bisericești este urit și vinovat. Vom căuta să-l urmărim și deaci înainte și să arătăm primejdia lui. Să nu vină nimeni să ne învețe ce trebuie și ce nu trebuie să vorbim preoților. Suntem fii de preoți. Avem frați și părinți printre dânșii. Dela dânșii am învățat cum să slujim neamul. Și nu-i vom îngădui ca ale lor conștiințe să cadă victime atâtor blestемate intrigi și ademenitoare lațuri, ce li-se întind în cale.

«*Consecințele nechibșuelii*». Cum știu străinii să tragă foloase din greșelele noastre politice se vede și din următorul fapt. Dl Iorga a săvârșit păcatul de-a da oarecari semne de nemulțumire împotriva discursului deputatului Maniu, în chestiunea armatei. Ziarul trădătorilor din Cluj (nu facem aluzie la părintele Dăian), anume „Ungaria“, vine și remarcă cu deosebită satisfacție spusele dlui Iorga.

„Cine — scrie „Ungaria“ — să nu vadă în cuvintele aceste ale dlui Iorga o desavuare fățișă a dlui Maniu și a soților săi, cari cu orice preț vor să facă numai politică și iar politică? Când chiar și dl Iorga le dă sfatul să lase în foc politica ultraistă fără scop și noimă, ne mirăm cum de nu revin la trezire și cumințenie!“

Acestea sunt consecințele cuvintelor aruncate de dl Iorga pe hârtie în fuga gândirei. Îi place d-sale tabăra în care-l duce înțelepciunea-i politică?

„Banda“ autonomistă.

Șefii coaliției încep să revină din nou la idea salvatoare a unei fuziuni, convinși că numai așa vor putea asigura majoritatea pentru banca — comună. Situația critică în care ajunsese monarhia noastră în urma conflictului cu Serbia, conflict ce amenință să se termine cu un război crâncen, — adusesse cu sine amânarea izbucnirii crizei interne.

Acum după ce în urma atitudinii energice a monarhiei noastre, Serbia a fost nevoită să cedeze și aplanarea conflictului e pe cale, — din nou începe să fie discutată chestia băncii autonome. Partidul „autonomist“ a rămas de-o camdată tot cu șefii săi: Justh, Hollo și contele Batthányi, fără să-și fi putut câștiga aderenți declarați. Se vorbește numai că acești trei „autonomiști“, trecând în opoziție, ar fi urmați de un număr foarte însemnat de independiști...

După aplanarea conflictului extern, nu mai poate fi trăgănată nici aplanarea conflictului intern. Și se prevede deja în ce înțeles se va face aplanarea. Austria nu va primi idea băncii de cartel și, prin urmare, parlamentul ungar va trebui să voteze prelungirea privilegiului băncii comune. Cum, însă, guvernul nu mai e stăpân pe majoritatea actuală, e nevoie de alcătuirea unui nou partid care să se nască din fuziunea partidelor coalitate de astăzi.

Impotriva fuziunii sunt numai „autonomiștii“. Iusth Gyula s'a declarat, în repetate rânduri, împotriva fuziunii iar acum de curând, primind delegația unor alegători din provincie, a declarat din nou că nu va suferi ca din nou să se amâne chestia băncii comune, ci va stărui să se înființeze banca autonomă... iar dacă nu va reuși să convingă guvernul va trece în opoziție și va porni el o obstrucție cum nu s'a mai pomenit.

Ziarul lui Hollo, „Magyarország“ îi vine într'ajutor și-i declară dușmani ai țării și națiunii petoți cei ce nu intră în

șirul luptătorilor pentru banca autonomă. Răspunsul la ziarul lui Hollo l-a scris organul partidului poporal „Alkotmány“, într'un stil de-o violență aproape brutală:

„Oare șefa partidului Kossuthist se solidarizează cu acești oameni? — scrie organul clerical. — Se solidarizează partidul Kossuthist cu ceata autonomiștilor? Căci partidele 67-iste încep să-și piarză răbdarea. Dacă e nevoie, luăm bucurios parte într'un război politic cu politicieni cinstiți și cuviincioși, — dar nu suferim să fim atacați pe ascuns, dela spate, de niște bande balcanice înarmate cu arme otrăvite. Suntem convinși că partidul independist va protesta împotriva oricărei comunități cu această bandă de asasini macedoneni. Suntem convinși că nu se solidarizează cu ei și va lăsa ca acești bandiți cari împușcă cu gloanțe otrăvite — să fie condamnați, de opinia publică. Trebuie ca opinia publică să întoarcă spatele, cu greață, acestor oameni cari de ani de zile fac uneltiri și încearcă să incurce situația politică, pentruca să ajungă să se valideze și ei odată... Cu moravuri balcanice inficiază vieța publică din Ungaria... Piară patria, — trăiască șeful bandei, trăiască guvernul băncii autonome, consiliul de administrație și comitetul de supraveghiere al băncii naționale maghiare!“

Din întreg articolul acesta bogat în epitete — balcanice, reținem numai cuvintele de încheiere, cari explică, intrucâtva, stăruința celor cari luptă pentru banca autonomă.

Noua bancă va avea nevoie de guvernor, de vice-guvernor, de-un numeros consiliu de administrație, — tot atâtea posturi împreunate cu retribuții grase... și bandele balcanice — cum îi numește organul clerical pe autonomiști — vor să se pricopsească și ele, — cu orice preț... credincioase principiilor politice cari au călăuzit toate partidele noastre politice.

Și „Magyarország“?... Răspunde că atacul lui „Alkotmány“ e — lipsit de gust și — tace...

Unde am ajuns!

VIEȚA LITERARĂ.

Unul din uitații noștri romantici.

Piața literară s'a înmulțit cu o cărticică de versuri, scoase dintr'un vechiu volum al unuia din pleiada de harnici poeți, aproape cu totul uitați de generația noastră. Cine-l mai știe pe Gheorghe Crețeanu,¹⁾ cine mai întreabă de rostul lui din trecut? Și totuși merită și el o amintire, căci numele lui a fost cândva cu cinste rostit, alături de cei mai de seamă. Cele din urmă raze ale gloriei lui modeste cad încă asupra copilăriei noastre, legănată dulce de acel melancolic „Adio la Carpați“:

„Steaua nopții da lumină,
Eră luna lui Brumar,
Treceam valea carpatină,
Vărsând lacrimi cu amar“

Cunoașteți poezia asta, căci cine, în copilăria sa nu a transcris-o în acele mici cătețele de cântece războinice, cântate când în tonul jeluitor de doină, când în accentele săcădate ale marșului triumfal. Alături de ea transcriam baladele lui Bolintineanu, cu mama lui Ștefan și cu cea din urmă noapte a lui Mihaiu Viteazul, — poezii cari pînă fondul lor romantic înflăcărează așa de mult fantezia tinerimei. Urmău poezii cu „copilița bălăioară“, care oftă pentru „armăsarul

¹⁾ G. Crețeanu, Poezii alese. Vălenii de munte 1909 p. 114.

voinic de munte, ager sprintenel“, — texte ușoare lirice, cu amestecul cunoscut de dragoste și vitejie. Printre ele se amestecau sgomotoasele marșuri ca „Haideți frați într'o unire“ a lui I. Catina, apoi faimoasa apoteoză la adresa lui Iancu și a cetelor sale, cari:

...Optzeci de oi dispoaie
Și prin frigări le pun.
De sunete și cimpoaie
Pădurile răsun'...

Iar pentru glorificarea trecutului circulau o serie întreagă de alte versuri, trudite uneori, calde de altădată, dar cărora melodia le dedea suflet și vieță, ca poezia lui Bolliac:

Din zi în zi mai tristă,
Sărmană Românie,
De două veacuri jalea
Îți crește ne'ncetat...

Din mediul acesta sufletească răsărit și poezia lui G. Crețeanu. Epoca ce a dat naștere acestui gen poetic, a fost epoca renașterii noastre naționale. Dela 1848 până târziu după anii unirei, nenumărați poeți de toate mărimile plâneau și se veseliau pe această coardă. Poezia pentru dânșii eră un apostolat și poezii niște luptători pentru idei și pentru patrie. Crețeanu în privința aceasta eră poate cel mai consecvent, dupăcum ni-se arată în programatica sa poezie „Perseveranța“:

O misie mai naltă poetu 'n lume are,
Ca armă neînvinșă având gândirea sa:

Dator e să înalțe la Adevăr altare
Și Dreptul, Libertatea să piar' a nu lăsa.
Dela un pol la altul când fierbe lumea 'ntreagă,
Când neamurile-așteaptă emanciparea lor,
Când nu mai vor sub juguri, ca vitele să meargă,
Când rumegă prezentul cu fruntea 'n viitor —
Poetu-ar face-o crimă, indiferent să tacă,
Dator e să formeze el generații noi,
Prin cânturile sale din lași el bravi să facă
Din patria-i căzută — o țară de eroi!

În acest fel el se identifică întru toate cu interesul neamului. Simțirea lui se obiectivează, căci pentru sine nu are clipe de răsătare. În dumbrăvile cu flori albe, cari împodobesc țara în timp de primăvară; în picătura sorbită din paharul de cristal; în glasul vibrător al iubitei, — el nu zărește decât aceeaș idee: e plin de dragul neamului și al țării sale:

Poetu 'n lume e ca sentinela
Care veghiază neîncetat;
Focul cel sacru este chemat
Să aibă 'n grijă, să nu se stingă.

Dragostea lui de patrie, dupăcum se vede din „Adio la Carpați“ și mai ales din atât de popularul „Cântec al străinătății“ este pururea duioasă:

Rătăcesc în căi străine
De căminu-mi depărtat
Imi trec vieța în suspine
Pânea 'n lacrimi mi-am udat:
Fie pânea cât de rea
Tot mai bine 'n țara mea.

*

Impăcarea cu Serbia.

Abdicarea prințului George.

Fantoma războiului a dispărut. Rezerviștii noștri concentrați în munții Bosniei și Herțegovinei încep să se întoarcă la vetrele lor, căci Serbia a cedat și a hotărât să nu mai continue armamentele, ci să recunoască anexarea Bosniei și Herțegovinei.

Schimbarea aceasta înspre bine a situației politice externe nu e, însă, un succes al diplomației noastre. Fără intervenirea unor momente neprevăzute, politica diplomației noastre ar fi dus poate la cel mai crâncen războiu european de care pomeneste istoria.

Impăcarea cu Serbia e o urmare a unui eveniment petrecut în Belgrad și care l-a făcut pe moștenitorul tronului sârbesc să-și dea demisia. Pierzându-și partidul războinic șeful, eră numai firesc că s'a întărit curentul pentru pace, care a înlesnit guvernului să facă concesiile dorite de guvernul nostru comun.

În Belgrad a murit anume un camerier al moștenitorului de tron între împrejurări foarte misterioase. Ziarele au început să facă aluzii că acest camerier a murit în urma maltratărilor suferite din partea moștenitorului de tron George. La aluziile aceste n'a răspuns nimeni. Ziarele au devenit, în urmare, mai îndrăznețe și au început să-l acuze pe moștenitorul de tron cu omorirea camerierului său — numindu-l cu nume și cerând cea mai severă anchetă.

Atacurile aceste ale presei — poate puse la cale de guvernul sârbesc care vede că numai moștenitorul de tron e piedeca unei împăcări — l-au adus pe prințul George într-o situație dificilă din care n'a putut scăpa decât abdicând la drepturile sale de tronul Serbiei în favorul fratelui său prințul Alexandru.

La hotărârea moștenitorului de tron va fi contribuit, fără îndoială, și nota oficială a Rusiei prin care se anunță că Rusia recunoaște anexarea. Schimbarea aceasta de front a Rusiei a fost, însă,

deasemeni influențată de campania (în parte îndreptățită, căci moștenitorul de tron a recunoscut și el că l-a lovit pe camerier) împotriva prințului George...

Aplanarea definitivă a conflictului e acum numai chestie de timp. Abdicarea moștenitorului de tron a fost primită și de Scupcina sârbească și în locul lui a fost proclamat moștenitor de tron prințul Alexandru.

Diplomația noastră are să-și mulțumească „succesul“ numai lui *Kolakovici*. Acesta e numele sârmanului camerier care, prin moartea sa tragică, a scăpat Europa de un războiu sângeros...

REVISTA POLITICĂ.

Proiectul Congruiei — votat. După o discuție de abia trei zile, proiectul de lege despre congruă a fost primit în ședința de Vineri a Camerei deputaților. Trebuie să mărturisim, însă, că nu în redactarea sa originală, ci *modificat*... S'au introdus anume câteva amendamente cari lovesc și mai tare în preoțimea noastră. Amintim numai unul: „Preotul care în curs de cinci ani de zile nu va învăța limba maghiară, va pierde dreptul la congruă!“

Împotriva proiectului au luat cuvântul deputații români Dr. V. Lucaciu, Vasile Damian și Dr. St. C. Pop, dar argumentele lor n'au fost luate în considerare.

Libertatea de presă în Ungaria. Numărul 11 al „Gazetei de Duminecă“ ce s'a expedit Vineri, a fost confiscat pe baza unei telegrame a procurorului din Dobrița, sub pretextul că a scris în mod agitatoric despre războiul cu Serbia. Judele de instrucție a luat proces verbal lung cu dl I. P. Lazar, redactorul ziarului, confiscând și registrul abonaților...

„Dreptatea“ lui Apponyi. O deputațiune de grănițeri din ținutul Năsăudului, în frunte cu harnicul protopop al Bistriței, dl Gherasim Domide, s'a prezentat Vineri la ministrul de culte și instrucție publică Apponyi, cerându-i lichidarea burselor votate, din fondurile grănițărăști, de acum cinci ani încoace. I-s'a prezentat, în același timp, și un memoriu în care se arată drepturile inalienabile ale urmașilor de grănițeri asupra

fondului de stipendii. Ministrul a răspuns evasiv, spunând, între altele, că va hotărî după „dreptate“.

Nu mai e dară nici o nădejde ca grănițerii să se mai poată bucura de averea lor proprie, căci avem atâtea exemple despre felul cum interpretează contele iezuit „dreptatea“...

„Drabanții“ și „opozitia națională“. În ședința de Luni a Camerei deputaților, s'a luat în discuție raportul despre cheltuielile bugetului „drabanților“ din 1905. Cu acest prilej s'a putut constata un lucru foarte caracteristic pentru nivelul moral la care a stat așa numită „opozitie rațională“.

Ziarele maghiare, conduse de membri ai „opozitiei naționale“, fără excepție, duceau cea mai inversunată luptă împotriva guvernului „drabant“, numindu-l „trădător de patrie“, „delapidator“ etc. — în același timp, însă, nu se rușinau să ceară și să primească *spriznul material* al „trădătorilor de patrie“. Fostul ministru de comerț „drabant“, „Vörös László“, ridicase 200.000 de cor. dela cassa centrală a Căilor ferate, care sumă însemnată a trecut, în întregime, în posesiunea ziarelor „patriotice“.

Cea mai murdară foaie „patriotică“, „A Nap“, a primit 17.000 de cor.; ziarul kossuthist „Egyetértés“ 40.000 cor.; organul de astăzi alui Andrássy, „Magyar Hirlap“ a primit 14.000 cor. și așa înainte toate ziarele au cerut și primit subvenții mai mari sau mai mici.

Și nu s'a adus decât o hotărîre naivă: pe viitor guvernul să fie dator să prezinte Camerei un compt despre sumele ce se dau ziarelor pentru „publicațiuni“.

Iată până unde merge „patriotismul“ șovinștilor... Primesc bani chiar și dela „trădători de patrie“, numai bani să fie, bani și iarăș bani!

Alegerea dela Bazin. La 5 Aprilie se va face alegere nouă în Bazin, cerc electoral ajuns vacant în urma sentinței comisiei de cenzurare a Camerei deputaților, care a invalidat mandatul deputatului naționalist slovac Milan Ivanka, pe motiv că a „agitat“ și a „terorizat“ alegătorii și numai așa a putut să-și câștige majoritatea voturilor.

Naționaliștii slovaci l-au candidat din nou pe M. Ivanka.

Pentru asigurarea „libertății“ alegerii au fost comandați în cerc peste 1000 de jandarmi. Fără comentariu.

Fericiți câți sunt aproape
De căminul părintesc,
D'oi muri voi să mă 'ngroape
In pământul românesc:

Fie peatra cât de greă
Tot mai bine'n țara mea!

Aceeaș duioșie, aceeaș notă *plângeroasă* (cuvântul „plângeros“ e — în mod semnificativ — foarte des întrebuit de Crețeanu) o găsim în puținele lui cântece bachice:

Cupa voui s'o văz deșartă
Căci atunci imi arată
Cum trec toate pe pământ:
După plin, deșertăciune!
După zori, soare-apune!
După viață — un mormânt!

Cât pentru viața lui Crețeanu, ea n'a fost nici pe de parte atât de „plângeroasă“ ca versurile lui. Având fericirea de a ajunge de timpuriu în ceata literaților din jurul lui Eliade și a lui Grigore Alexandrescu, el a fost remarcat și trimis la Paris la studii superioare. Aici a făcut studii foarte serioase, iar problemele naționale le discută cu tineri ca Odobescu, Al. Sihleanu (poetul) Bălcescu și alții, cu cari împreună a dat în vileag, la 1851, ziarul „Junimea Română“, apărut numai în două numere. În acest ziar a tipărit revoluționarul „Cântec al țărănilor“, împotriva birului și a robiei din țara românească, cântec în care se cuprind și aceste admirabile rânduri:

Să 'ngrădăm lumea cu oase
De voim să crească flori!

Și tot în coloanele „Junimei Române“ a tipărit și acel program, din care ne convingem că generația sa trată toate dintr'un singur punct de vedere, din acela al patriei:

„Până acuma unirea a slujit abia de temă „a poezilor; noi ne propunem a o propaga cu „mai multă seriozitate, a convinge pe toți că nu „e deosebire între un Român de dincolo sau de „dincoace de Carpați; vom spune celorce vor „vol să ne auză, că suntem datori, nu numai a „ne iubi ca frați, ci încă a ne da mâna spre a „ne ridică ca un singur om, când ziua așteptată „va sosi. Spre a ajunge la acest scop, vom în- „trebuință gândirea sub toate formele ei: vom „trată: arte, literatură, istorie politică, morală, — „toate însă dintr'un singur punct de vedere: Patria!“

Intors în patrie, viața lui Crețeanu n'a fost plină de peripeții. A intrat în magistratură și-a urcat liniștit treaptă cu treaptă. Om așezat, cumpănit, și-a văzut de bunele condițiuni de viață și a atins în treacăt rangul de ministru, în 1859. Pe la 1861 îi întâlnim numele sub niște articole foarte cuminte scrise în „Revista Română“ asupra literaturii, a cărei misiune — zicea dânsul — „este de a transforma obiceiurile, de a vulgariza ideile 'nalte, de a pregăti viitorul“. Incolo din când în când câte o poezie tot mai palidă. Adversarii lui porniau a-l bănuși că a și renunțat la liberalismul și ideile patriotice din trecut și satiricul N. T. Orășanu nu-l cruță nici pe dânsul și îi dedică această violentă apostrofă:

Ce e mai trist în lume? Ființa tărătoare
Ce-și vinde conștiința p'un nume efemer,
P'un os, pe-o slujbă, pe bani sau pe favoare,
Pe-o simplă vanitate, sau chiar pe-un minister.

Netulburat însă, Crețeanu s'a depărtat anii până la adânci bătrânețe. El moare în August 1887, când literatura se ridicase așa de mult peste orizonturile generației lui. La moarte, Odobescu îi ține un frumos panegiric, numindu-l „unul din puținii cari s-au iubit țara fără pre- „cugetări interesate; a iubit-o pentru dânsa nu pentru sine. Cu conștiința neîntinată a lucrat la a ei înălțare. A plămădit și dospit libertățile ei“.

II. Chendi.

După un an...

Venise primăvara.

Povrocul desghetase și alergă vesel la poalele brazilor, sărea peste stânci ca un copil sburdalnic și se sărută cu soarele. Pietrișul din fundul apei strălucea ca o comoară de pietre scumpe, risipite între dealurile Lescata și Galinată; în munți, șuvoaie de ape tulburi, se rostogoleau în adâncuri. Zăpada se topise. Numai la vârfuri, hăt departe, strălucea în petice, ca niște scuturi de argint. Aburi calzi ieșeau din sânul pământului; un miros de tinerețe adia din vârful Țurțurilor, până în cealaltă parte a câmpiei, la Ohrida. În umbra spinilor, răsăreau micșunelele și gângăniile neastâmpărate, iar mugurii cornilor începeau să pocească.

CRONICĂ LITERARĂ.

Dl Duiliu Zamfirescu și Ardelenii, — un fenomen ciudat al mișcării literare de astăzi.

Ce-o fi având de împărțit dl Duiliu Zamfirescu, cunoscutul autor de poezii, nuvele și romane, cu Ardelenii, este greu de știut. Sigur este însă din diferitele d-sale manifestări, că de suferit nu-i poate suferi și că urăște cu deosebire pe scriitorii de origine ardeleană. E proaspătă încă în memoria cetitorilor izbucnirea dlui Zamfirescu întru d-lui Slavici și filipica d-sale strașnică întru limbei și a idealurilor scriitorilor noștri. Ieșirea aceasta a d-sale ne a surprins cu atât mai mult, cu cât ne-am obicinuit de mult a nu mai clătina la principiul desvoltării noastre unitare și a nu ne mai separa și hărțul pe chestiuni de provincie. Astăzi numai oamenii incuți, sufletele pitice și micile secături fără talent își mai pierd timpul cu recriminări de natura aceasta, cu arțaguri anti-ardelenești provenite din invidie sau neputință. Astăzi talentul este talent; e binevenit și îmbrățșat la București ca și la Sibiu, din orice parte a României ni-ar veni, și cine crede că este sau trebuie să fie altfel, e o victimă a îngustimei sale intelectuale.

Ne pare rău de tonul acesta, dar n'avem ce să-i facem dlui Zamfirescu. Rădem de Caion și de alți ca el când insultă pe un Coșbuc, (Goga sau Iosif, numai din motivul originii lor, dar când un coșcogeamite academician ca dl Zamfirescu alunecă în tovrășia asta de principii, nu putem să fim mai cruțători.

Iată și în noul d-sale roman „Indreptări“ atingând aceeaș coardă simțitoare. Lasă că romanul întreg e o zeflemea indulcită la adresa noastră, dar dsa profită de o convorbire, pentru a trimite o nouă săgeată scriitorilor ardeleni, cari trăiesc în România. Cu toate că putea ușor să știe cât de mult își iubesc Ardelenii pe scriitorii lor, dsa pune pe un personaj din roman (un notar din Săliște) să rostească următoarele cuvinte:

„D'apoi că nu-i nici o pagubă dacă n'am avea poezi. Cu poezii dăm de mal. Nouă, domnule, ne trebuie bărbați cari să stea la noi și să lupte cu noi, că doară poezii fug peste munți la domniile voastre, că acolo e traiu mai bun și muncă mai puțină... Nouă ne-ar trebui bărbați mai întâi cari să facă faptele mari și apoi cimpieri ca să le cânte.“

Răsună iar, în diminețile senine, behăitul caprelor, clinchetul tălâncilor și seara mugetele prelungi ale turmelor de vaci.

...Și bătrâna Numa stă în prag, cu fusul incremenit în mână, cu lacrimile incremenite în ochi; stă și se uită dealungul drumului. Căi treceau poticnindu-se, băeții îndemnau chiuiind, alții se întorceau dinspre Bitolia, dar Risto al ei nu mai venea. Pe unde era el oare? De ce plecase? De ce-i trimisese vorbă că vine și tot nu mai venea?

Un an aproape trecuse, din seara de când i-a umplut traista cu merinde și l-a văzut strecurându-se printre case, perzându-și urmele dealungul drumului. Ce seară grozavă! Presimțiri triste îi umpleau sufletul atunci. Abia plecase băiatul și un om coborî din pădure să-i spună că meșterul a fost sdrobot de un brad... A căzut jos, pare c'ar fi lovit-o cineva în cap, și când s'a trezit, și-a pironit ochii pe trupul schilodit al soțului ei, întins pe o rogojină. A plâns ea o nebună. Nici nu știa cum l-a îngropat.

O lună după aceea, Risto i-a trimis vorbă că e sănătos, că vine; i-a trimis și parole atunci... I-le-a adus Nași a lui Toli Casapul și s'a bucurat. Își petrecea zilele pe gânduri, plângându-și soțul mort, gânduri negre amestecate arar cu o rază de bucurie: ce-ar fi să-și vadă feciorul ivindu-se pe dupe case?

Acest fel de a vorbi despre scriitorii cari fac fală neamului întreg și literaturii noastre; această apostrofă la adresa unor scriitori ca Coșbuc, Gorun, Slavici, Goga, Iosif și alții, este nici mai mult nici mai puțin decât o frivolitate ciocoiască și pune pe dl Zamfirescu în o tristă lumină.

De altfel trebuie să recunoaștem că acest ton frivol cadrează de minune cu cârticica asta proaspătă, numită „Indreptări“ și căreia autorul îi zice roman. Mă rog, nu e nici un roman, ci pur și simplu o bufonerie. Ascultați povestirea.

În familia unei doamne, soție de General din Țară, petrecea o fată de preot din Ardeal. Soția aceasta de general avea însă un amant, un tinăr ofițer. Ofițerul se găsea odată în genunchi, în fața amantei sale și, surprinși în poziția aceasta de General, dna făuri numaidecât o intrigă: ci-că ofițerul ar fi ingenuchiat ca s'o convingă, să-i dea de nevastă pe fata popii din Ardeal. Intriga izbutește. Ofițerul își salvează onoarea sa și a Generăleseii și — se însoară cu frumoasa ardeleană, pe care doar o văzuse. E exact după tipicul comediilor bufone.

Tinerii căsătoriți, ofițerul și fata noastră de preot, pleacă apoi în călătorie de nuntă în Italia, în niște raporturi foarte caraghioase, căci își rămân străini, cu toate că sunt căsătoriți în regulă. Din Italia ei vin la Sibiu și vizitează pe părintele Mitropolit Meșian. De aci se duc la Săliște și stau de vorbă cu unchiu Hențiu, cu părintele protopop Droc și cu lelița Gapi (drăgușă de leliță!). Pe urmă fac o excursie la Poiana și la Rod, ascultă ocvântare a părintelui Dobrotă, privesc la hora din sat, admiră pe acești Daci și Latini — pe cari îi găsește însă *refractari artelor*, ca și de pildă pe Coșbuc sau Goga! — Iar venind în conflict cu teribili jandarmi ungu-rești, ofițerul e ăscortat la Alvincz, nevastă-sa rămâne în Săliște și nu pleacă decât după ce vine părintele său, popa Lupu, și o convinge că trebuie să se întoarcă în familia socrului ei din București, căci numai în acest chip se va arăta, că este vrednică urmașă a mamei lui Decebal... Și gata comedia! Acordul dela sfârșit e o mică hohotire pe ruinele Daco-României.

Deci nu este un roman lucrarea asta a dlui Duiliu Zamfirescu, căci aici nimic nu se leagă și nu se desvoltă ca într'un roman. E fără doar și poate un subiect căutat, artificial, pentru a avea prilej de a-și plasa diferite răutăți și obser-

Dar, altă năpaste s'a abătut în casa ei: fata cea mare voiă să facă nuntă cu orice chip. Numa s'a împotrivit... Nici nu trecuse două luni de când îi plecase băiatul, cântecele de mort îi răsunau încă, în urechi, și erau să mai asculte cântece de veselie? Dar Nisi s'a ținut de capul fetei și au fugit împreună, în coliba din pădure. Acum, toate ferăstraiele lui Timco erau ale lui. Bătrâna ar fi vrut să nu-i mai vadă în ochi, dar rămăneau pe drumuri și ea, și fata cea mai mică...

Au plâns amândouă, fata cu capul în poala mamei, au așteptat săptămâni și luni întregi. Zilele treceau, — zile de toamnă cu ploii și vânturi ce urlau în ogradă. Amândouă femeile umblau tăcute, prin casa pustiită, micșorau lumina candeliei dela icoane, aprindeau focul în vatră, luau fusul, — și iar așteptau.

Iarna astupase drumurile și ele tot mai credeau că or să-l vadă venind, ca un voevod din basme, călare pe armăsarul voinic. Grivățul se sbuciumă pe afară, vuiă în hornuri, zdrobea poveri de zăpadă în păreții nevăruți, — și prin volbura lui, ele tot se mai căzneau să deslușească chipul lui Risto.

În zilele fără vânt, Numa își puneă mâna strașină la ochi și cercetă câmpia. De bunăseamă, călărețul cel mândru care venea dinspre Corcea, era el. Dar călărețul trecu pe drumul Ianinei, în loc să s'abată pe la Crestatipat, spre Boboștița. Cine știe cine va fi fost...

vațiuni de prost gust. Din trecerea fugitivă prin o regiune românească a crezut că poate să dea tipuri și moravuri și în realitate n'a făcut decât să le dea caricatura lor, făcând pe mulți să vorbească o stricată limbă românească („No, că cine doar e ăla de mă caută“ etc.) și să aibă preocupări latiniste, — vai! astăzi cu totul străine de noi.

Ehei, d-le Zamfirescu! Dacă orice lucrare de artă este expresia armonică a sufletului autorului, strâmb trebuie să mai fie sufletul D-tale!

D. Marcu.

Românii din Sârbia.

Ziarul croat din Seraievo „Hraatski Dnevnik“ publică, sub acest titlu, în numărul său din urmă un articol, în care se ocupă cu Românii din Sârbia.

După statistica oficială sârbească, în Ianuarie 1906 au fost în Sârbia 2 milioane 688.747 de locuitori, dintre cari 2.331.107 sârbi, 122.429 Români 46.148 țigani.

Acestea sunt datele oficiale. Cum însă conștiința națională a Românilor din Sârbia este încă în amortire, și cum guvernul sârbesc a fost condus cu totul de alte principii la numerotarea populației, se poate ușor înțelege că numărul Românilor aflători în Sârbia este cu mult mai mare.

Numărul acestor Români este aproximativ de cinci sute de mii de suflete.

Aceștia locuiesc mai ales în partea nord-estică a regatului sârbesc, pe teritoriul dintre Dunăre, Timoc și linia care leagă Zaecearul cu Paracinul.

Pe lângă acești Români, cari vorbesc graiul daco-roman, mai sunt în Sârbia peste 90 mii de Români macedoneni, cari în privința conștiinței naționale și a culturii naționale zac în acelaș întunec.

În timpul din urmă s'a pornit în Sârbia o adevărată goană în contra elementului românesc. Autoritățile civile, ca și biserica, s'au pus în serviciul desnaționalizării acestor Români.

Ei n'au nici o școală românească, legătura sufletească cu masa cea mare a neamului românesc este întreruptă. Cărțile și gazetele românești nu străbat până acolo. Episcopul din Negotin a interzis tuturor preoților de a mai citi vre-o rugăciune în limba românească. Chiar la

Și ninsoarea cădea mereu, învăluind toate în pânza ei curată. Numai corbii ce jeleau în curtea bisericii, rămăneau negri, fără nici o pată albă pe fulgi...

Spre primăvară, niște ciobani fărșeroți i-au adus veste dela băiat.

Il întâlniseră pe drumul Thesaliei...

Spuneau lucruri mari de el. Era o minune de flăcău, viteaz și cinstit, cu urechea aplecată la oftatul celor apăsăți. Unul mai bătrân, scuturându-și zeghea pe umărul stâng și gătindu-se de plecare, a sfârșit:

— Bun băiat, bătrâno! Să-ți trăiască!...

Și s'au dus, lăsându-i multe speranțe în suflet.

Mai încolo, spre Martie, când se desfundează bine drumurile, călători skipetari, cu sacul plin de povești din largul lumii, aveau câte-o vorbă și pentru fociorul văduvei. Lămurit nu știau nici ei, dar știau atâta că Risto, într'o zi a omorît la Stena un bulgar care voise să-l prade, iar altădată, a dat foc unei colibe de cărbunari din Elimba, în care s'adăposteau o ceată de antarți. Alții, spuneau că el a omorît pe beiful cel crunt, din Bitolia. Il omorise pe drumul Ianinei, se împrietenise cu turcii cei tineri și cutreiera acum pădurile Obridei, să caute pe Ali-Ismaili, căpitanul de bandiți.

Unii ziceau:

— Bravo, bine face băiatul d-tale, bătrâno!

botezul copiilor a dat ordin a nu se mai pune nume ca Radu, Iancu, Măriuca.

De aceste stări de lucruri se revoltă chiar și numitul ziar croat, care arată că chiar în Rusia s'a dat ordin ca în bisericile Moldovenilor să se introducă din nou limba română, iar sârbii vor să arate că ei sunt cu cel puțin cinci sute de kilometri mai departe, în Asia. Căci au luat niște măsuri așa de neomenoase față de niște creștini de aceeași lege cu ei, față de conaționalii unui stat vecin înfloritor cum este România.

Pare a fi avut dreptate, scrie ziarul croat, deputatul ungar Szemere, care, în interpelarea sa relativă la conflictul austro-sârb, a propus în parlamentul din Budapesta să se intervină pentru salvarea acestor Români de sub jugul sârbesc.

Și, cu oarecare mirare, se întreabă ziarul croat: Ce zice de toate acestea presa din România? Ci rumunska stampa u Rumuniji.

Scrisoare din Serbia.

Ce simt și cred militarii sârbi?

Tot interesul poporului este îndreptat astăzi asupra armatei, în care sârbul își pune nădejdea. Conflictul cu Austria a avut singurul rezultat pozitiv că a silit pe oamenii politici și pe tehnicieni să dea toată atențiunea apărării naționale, astfel că armata sârbească este astăzi cu mult superioară decât înainte. S'a dat mai ales o deosebită atențiune cavaleriei și s'a cheltuit mulți bani pentru a complectă armamentul.

Armata este toată însuflețită de patriotism și nu așteaptă decât un prilej pentru a porni la luptă. Ofițerimea este foarte dornică de războiu și blastă pe politicienii cari cu tergiversările lor au pierdut atâtea prilejuri pentru o acțiune decisivă. În general soldatul sârb este puternic, bine făcut și brav. Deși li-se aduce mereu înainte lupta dela Slivnița, dar militarii dovedesc că campania a fost pierdută nu din vina trupei, ci din a comandamentului superior și a politicei regelui Milan.

Trupa și mai toată ofițerimea inferioară și-a făcut datoria.

În armata sârbă domnește un rar spirit de camaraderie. Ofițerii superiori se poartă prietenește cu cei inferiori, iar ofițerul se adresează soldatului „frate“ chiar atunci când îi aduce o dojană sau îi face muștrări. Ofițerii sunt de aceea iubiți,

și nu este rar să vezi simpli soldați, în afară de slujbă, petrecând cu ofițerii.

Actualmente se dă o deosebită atenție complectării instrucției.

Dela cinci dimineța, începe tirul și instrucția pe câmp în care se semnaleză diferite atacuri din partea inamicului.

În jurul fortăreței se fac exerciții tactice la care soldații iau parte cu multă însuflețire.

Zilele acestea, fortăreața a fost întărită cu noi tunuri și munițiuni și între ofițerime mai ales artileriști, domnește dorința ca într'un caz de războiu, cetatea să nu fie părăsită, ci să se apere cu cea din urmă desperare.

Cavaleriștii sunt bine antrenați, caii de rasă lociă, nu sunt așa de iuți, dar foarte rezistenți.

Într'un caz de războiu, cavaleria se așteaptă să fie jertfită.

Ofițerii sunt animați de spirit democratic; discută chestiunile la ordinea zilei, se frecventează mult teatrul.

Ofițerimea de elită o formează garda compusă din tinerii familiilor de seamă.

Vestea abdicării prințului George a produs în ofițerime o impresie penibilă și mult regret, căci el eră considerat ca viitor conducător al armatei și se puneau mari speranțe în calitățile lui militare.

Interview cu un intim al prințului George.

Un personaj din anturajul prințului George și amic intim al său și-a exprimat indignarea în contra atacurilor care s'au pornit în contra prințului.

Cunosc bine pe prinț, a zis personajul și știu că este de un caracter violent, capabil de izbucniri, dar nici odată nu ar putea să facă ceva criminal. Cum se poate ca un tânăr de un caracter cavaleresc și nobil care a fost în stare să-și pue viața în pericol pentru a scăpa pe aceia a unei biete bătrâne cu prilejul unei călătorii cu automobilul, să fie capabil de crimă.

Prințul George ar fi trebuit să ceară contra expertiză medico-legală sau să ceară ca justiția să se pronunțe.

Toată afacerea este o cabală nedemnă a vrășmașilor săi personali.

Intristarea regelui Petru.

Regele Petru s'a exprimat către un intim că de timpuriu soarta îi este contrară. De tânăr a trebuit să-și petreacă viața în exil, ajungând

d'abia la bătrânețe la ținta visului său. Acum când a crezut că să întărească dinastia, a venit cestiunea Bosniei, apoi supărările mari produse de umilirea patriei și ultima lovitură cu fiul său. Regele pare îmbătrânit cu câțiva ani, în urma supărărilor și și zice că are intențiunea să abdice, îndată ce situațiunea se va limpezi câtva.

Sfetnicii și amicii săi caută să-l abată dela aceasta hotărîre.

Regele a devenit în ultimul timp foarte taciturn și nu se mai ocupă decât de chestiunile cele mai urgente.

Chestiunea succesiunii la tronul Sârbiei.

Prin renunțarea prințului moștenitor George, chestiunea politică se complică cu chestiunea dinastică. După prințul George trebuie să urmeze Alexandru, al doilea fiu al Regelui Petru.

Prințul Alexandru este un tânăr de 20 ani, cu înfățișare simpatică și liniștită. El nu are, calitățile de energie și inițiativă a fratelui său, dar în schimb este foarte așezat. Cei din anturajul său cred că el ar putea aduce mari servicii Sârbiei prin firea sa bună și cumpătată. Totuși, prințul nu înclină să devie moștenitor, plăcându-i mai mult viața retrasă și de studii. El și-a terminat educațiunea în corpul imperial de pagă din Petersburg.

Dacă prințul Alexandru renunță definitiv, după constituție, tronul trebuie să revie, după Regele Petru fratelui său, Arsene Carageorgevici fost colonel în armata rusă. Se vorbește că nici prințul Arsene nu este inclinat să ia succesiunea, în acest caz, tronul ar reveni fiului său prințul Paul.

Prințul Paul are un caracter foarte milos și bun și e foarte iubit de public. Se vorbește chiar că sârbii ar dori foarte mult ca prințul Paul să vie la tron, sub tutela tatălui său. Prințul Paul este președinte a o mulțime de societăți de binefacere și îi se atribuie o înclinațiune marcată spre filantropie.

Regele Petru este grozav de afectat de toate aceste complicațiuni, nu primește pe nimeni aproape și a refuzat orice interviewuri cu ziaristii streini. Îi este foarte greu să ia o hotărîre, pe de altă parte vede din atitudinea ostilă a presei că chestiunea dinastică a primit o gravă lovitură și că prințul George a pierdut aproape cu totul din popularitate.

El suferă și ca rege și ca părinte.

Sirocco.

Alții însă, negustori bătrâni cari se duceau acasă să-și lecuiască reumatismele, clătinau capul:

— De ce nu-și vede de treabă? Să muncească și el cinstit, ca noi, ca toți. Azi, mâne te pomeni că pică în mâna dușmanilor și ți-l omoară bătrâno, rău face!

Ea nu știă ce să zică. Îi pare bine că vorbește lumea de băiatul ei, dar mai mult ar fi vrut să-l vadă acasă, la lucrul câmpului, sau la ferestrele din pădure.

Intr'o zi, Tașcu, vâcarul satului, — un omuleț sbârcit și spân, cu un fes cât o cădelniță în vârful capului — s'a înfipt în prag și a strigat de acolo:

— Ce zici, Numo, beau eu astăzi un rachiu?

Bătrâna a ieșit din casă cu sticla și păhărelul de rachiu verde și i-a turnat trei, unul după altul.

Tașcu și-a șters gura cu măneca zeghei, a zis „meșendăt“ și a cliptit din ochi arătând spre vârful Țurțurilor.

— E sus, cu băeții lui...

Și bătrâna de bucurie, i-a mai turnat două pahare; el a mulțumit iar, dar n'a mai vrut să spuie nimic.

O săptămână în șir, a deșertat Tașcu câte cinci păhărele de rachiu verde până s'a hotărît să spuie că Risto e în pădure.

— L'ai văzut?

— Văzut...

— Ai vorbit cu el?

— Vorbii!...

Dar vâcarul nu preă spunea hotărît, ci-și ținea ochii tot în pământ.

Bătrâna l'a rugat cu mâinile împreunate:

— Tașcu îți dau niște opinci noi și o pâine îți dau, dacă-mi spui... Ce caută acolo? Când vine?

A treia zi, Tașcu s'a hotărît să-i spuie:

— E și Ali Ismaili în pădure... Risto a venit după el. Au să se bată!

Și iar a plâns bătrâna.

Dacă e așa de aproape, de ce nu vine acasă? De ce-și primejduiește viața?!

A doua zi, iar:

— Tașcu, ce mai știi?

Până nu bea rachiul, el nu zicea nimic. Numai după ce își ștergea gura cu măneca zeghei rupea câte o vorbă două:

— N'a zis să-ți spui nimic, da m'a întrebat de dta, zău m'a întrebat!...

Intr'o Sâmbătă spre seară, Tașcu a venit cam supărat.

— Ce faci cu opincii ăia?

— Vine?

— Firește că vine! Adu-mi opincii!..

Numa i-a adus opincii, o bucată mare de brânză și o pâine.

— Ți-a spus el că vine?

Vâcarul se cam indoia, frământa pământul cu piciorul și într'un târziu, răspunse:

— S'au bătut în pădure. A fost grozav! Eu eram dincolo de Liseț, dar am auzit împușcături. Credeam că se dărâma munții... așa urlau văile!... Spre seară, s'au potolit. Nu știu cine a rășbit. Da de băiatul dtale, știu că o să vină... da! da! Să-l aștepti mâine seară în grădină și când o răsări luceafărul de seară pe muntele Sfântului Nicolae, are să vie... Da, în grădină să-l aștepti, auzi?

De ce vorbise Tașcu așa? De ce plecase așa de repede? parcă ar fi purtat povara unui păcat? Numa și-a vestit fata. Au curățat bine casa, au tăiat niște pui de găină, au frământat toată noaptea pâine proaspătă și au umplut odăile cu micșunele. Așteptau nerăbdătoare să treacă ziua. În tot satul, se vestise că o luptă grozavă cutremurase pădurea. După biserică, bărbații se adunaseră sub coperișul din curte și se întrebau cum va fi fost. Hotărîră să trimeată oameni la Corcea, după soldați. Femeile erau îngrijorate.

Numai Numa și fata ei, îmbrăcate în haine de sârbătoare, erau vesele. N'au spus nimănui că băiatul lor se bătuse în pădure cu tâlharul și-l alungase, că băiatul lor se va întoarce acasă, când va răsări luceafărul de seară pe vârful muntelui.

Eră încă soarele pe cer, când au descuiat tremurând, portița grădinei de subt deal.

Res ad triarios venit!

— Cuvinte libere. —

Dacă unui arbore i s'a uscat o creangă, o tăiem, ca să nu se usuce arborele întreg.

Uscarea acelei crengi e un rău; astfel prin îndepărtarea ei punem stavilă pagubei, îndepărtăm răul și îl înlocuim cu binele.

Îndepărtarea răului și înlocuirea lui cu binele, de altcun, nu numai în cazul acesta special, ci în genere, în toate manifestațiile vieții, pe ori și ce teren, e cel mai natural lucru.

Pe corpul neamului nostru românesc sunt multe rane; ele îi fac dureri și îi opresc dezvoltarea firească.

Corpul neamului nostru sbuciumă în durerile lui; suspină și plânge, fără ca toți cei chemați să îi grăbească în ajutor, să așeze balsam, să pună medicamente pe rane, dintre cari multe sângerează.

Unii dintre cei chemați stau nemișcați, stau nepăsători la aceasta priveliște atât de tristă și dureroasă; ba de multeori în locul medicamentelor bune al căror efect ar fi îmbucurător, căci ar aduce însănătoșare sigură — străpung rana; o străpung cu ac ruginit!...

Dintre multele rane de pe corpul neamului nostru, e și următoarea:

O însemnată parte a preoților noștri se sbuciumă pentru un singur ideal: pentru aur; acești preoți pentru aurul strălucitor își desconsideră chemarea, se fac unelte oarbe în mâinile aceluia care își deschide punga și luptă chiar și în contra adevăratelor interese a neamului din care fac parte și a bisericii în a cărei serviciu stau.

Acești preoți în primul loc sunt materialişti.

Aceasta e fapt concret, e fapt nediscutabil; ceea ce nu trebuie ascuns; nimic nu trebuie să ne oprească ca să nu ne ridicăm glasul, să nu protestăm în contra lui și să nu facem aceea ce trebuie ca să nimicim răul.

Sunt oare demni acești preoți de darul și puterea sacramentală cu care sunt înzestrați?

Sunt demni acești preoți să săvârșească darurile mântuirii?

Sunt ei demni să stea în fruntea parohiilor noastre, ca conducători morali?

Hotărât, că nu sunt demni, pentru că materialismul stă în flagrantă contradicție cu cultul, cu dogmele religiunii noastre.

Inima le bătea la amândouă; bucuria amestecată cu teamă, le făcea pe amândouă să tacă și să le pară clipele lungi cât nesfârșirea.

Așteptau de un ceas și credeau că s'au pomenit acolo, în grădina de unde începeau viile, în grădina plină de mărăcini.

Umbrele serii se lăsau încet, urzeau pânze negre printre ramuri și le înflorau.

De ce să-l aștepte în grădină? Nu putea veni acasă?

Cercetau, prin ușa deschisă, drumul. Una rămânea în grădină, cealaltă eră afară și se uită dacă vine cineva, dacă a răsărit luceafărul de seară.

Intr'un rând, Numa rămăsese singură și-i păru că aude în fund, lângă gard, un fășăit ușor, apoi, ca o cădere de bolovan. Se înfioră. Se apropie binișor de locul unde auzise sgomotul și cercetă cu ochii.

Deodată rămase de piatră. Apoi, mâinile începură să-i tremure, ochii i se holbară. Colo pe iarbă, zăcea un cap însângerat. Avea ochii căscați, gura strânsă, obrazul negru, și o barbă roșie, mică. Eră al lui, capul lui Risto. Bătrâna căzu mototol. Și nici nu simți o mână ce-i mișcă umărul, nici n'auzi glasul fetei:

— Mamă, a răsărit luceafărul!...

Daniel Vodena.

Acel preot care e robul aurului, nu e preot adevărat, pentru că nu poate să fie; el e un fariseu, pentru el preoția e negustorie, e un izvor de câștig material.

Numai astfel se explică faptul, atât de revoltător și condamnat, că în veacul luminei, când razele civilizației pătrund și în bordeiele cele mai întunecoase și umilite, există și astfel de preoți români, cari nu fac absolut nici o funcție bisericească până ce nu li-se plătește taxa; ei nu duc la odihna vecinică pe acel răposat credincios al lor, până ce nu li-se plătește înainte taxa de înmormântare; nici o rugămintă nu ajută, ei nu așteaptă o singură clipă și fără mustrare de conștiință privesc cum acel creștin e înmormântat ca un păgân, fără nici o ceremonie bisericească; iar la toate acestea pune vârf aceia, că există și astfel de preoți, cari în decursul servășirii oarecărei slujbe bisericești, de ex. sfințirea apei în casă, — zic, în decursul slujbei ce fac, caută să își asigure plățirea taxei!

„Cu pace domnului să ne rugăm“. Cătră membri familiei: *Câștigați bani.* — „Cu pace“ etc. Cătră membrii familiei: „A-ți câștigat banii?“

De ce oare astfel de „preoți“ nu sunt, cu biciu de foc, alungați dela altarul domnului? De ce sunt ei tolerați în funcțiile lor? Astfel de creaturi ori și când sunt gata să lupte în contra adevăratelor interese naționale și morale a neamului nostru.

Noauă ne trebuie preoți conștiincioși și devotați chemării lor, fii adevărați ai neamului, iar nu robi ai aurului!

Voință, voință să aibă cei chemați și atunci pe corpul neamului nostru, va fi cu o rană mai puțin.

Alex. Țințariu.

Strigături.

Culese de Iosif Mîrcea.

XIII.

Neamțule, crucea te bată,
Luși fecior dela tată,
Și drăguțu dela fată,
Și-o veni Dumineca
Și fata te-o blăstămă,
Că n'are cine-o jucă.

XIV.

De cine mi mie drag
N'am cale și tot îmi fac,
Dar de cine mi urit,
Am cale și nu mă duc.

XV.

Cucuruz de pe-arătură,
Vină bade de-mi dă gură,
De când numai sărutat,
Buzele mi-s'au uscat!

XVI.

Nici un dor nu vine iute,
Ca dorul dela răgute,
Nici un dor nu vine tare,
Ca dorul dela cătane.

XVII.

Nevasta care-i cu milă
Face la bărbat de cină,
Chisăliță pargăliță; —
La drăguț, găină friptă!

XVIII.

Stau fetele și se uită
La cămeșă mea că-i ruptă,
Și nu vin să mi-o cărpească
Dacă știu că am nevastă.

XIX.

Nevasta care-i nevastă
Nu-i păcat să se iubească,
Și cu mine și cu altu —
Numai să nu știe satu.

XX.

Ce haznă fată de tine
Că te gată măta bine!
Mergi la joc nu te ia nime,
Mergi acasă supărată
Nejucată niciodată!

Scrisoare din Turcia.

Protocolul ruso-turc.

Diferendul turco-bulgar poate fi considerat ca terminat în principiu, iar recunoașterea independenței Bulgariei de către Turcia numai e decât o chestie de amănunte.

În adevăr Rifaat Pașa noul ministru al afacerilor streine care fusese trimis la Petersburg pentru a încerca să ajungă la o înțelegere cu Rusia în chestia indemnizării pe care Bulgaria trebuie să o plătească Turciei, a reușit pe deplin în misiunea sa.

Rifaat Pașa și Isvolsky au semnat un protocol prin care se acordă Turciei avantaje însemnate, lucru care nu s'ar fi întâmplat niciodată fără ministerul lui Kiamil Pașa. Rifaat este așteptat aicea Joi. Imediat după sosirea sa, un delegat bulgar va veni acel, pentru a stabili înțelegerea definitivă între cele două guverne, semnându-se tot deodată și protocolul relativ la această chestiune.

După aprobarea protocolului turco-rus de către guvernul otoman, convenția definitivă va fi semnată la Petersburg de către ambasadorul turc și de Isvolski.

Nici nu mai incupe indoială că această convenție va fi aprobată de Cameră, deoarece ea este opera comitetului, care e prea puternic, pentru ca opoziția să mai aibă putința de a-i rezista.

Se știe că lucrând într'un mod cu totul opus politicii întortochiate a lui Kiamil, pe atuncia mare vizir, care voia să determine o ruptură între Turcia și Bulgaria, comitetul luase inițiativa unor negocieri cu prințul Ferdinand în vederea unei împăcări.

În urma acestor negocieri un plenipotențiar a venit la Constantinopol pentru a trată direct cu Sublima Poartă.

Negocierile s'au făcut cu atât mai multă râvnă cu cât Kiamil dorea din suflet ca planul să nu reușească, lucru care de altminteri s'a și întâmplat.

Kiamil a pretins 140 milioane ca indemnizare bănească, lăsând în urmă până la 129 milioane. Bulgarii însă n'au voit să dea mai mult de 82.

Atunci tratativele au fost întrerupte.

Diplomația europeană tocmai se pregătea să intervie pentru a decide pe turci să primească 100 de milioane și pe bulgari să primească această sumă când d. Isvolsky a făcut o propunere Turciei prin care se obligă să-și ia asupra sa indemnizarea datorită de Bulgaria, dându-i compensații din indemnizarea pe care Turcia o datoră imperiului nordic în urma tratatului dela Berlin.

Această indemnizare Turcia se obligase să o plătească în o sută de anuități de câte 350 mii lire, din care până acuma numai 26 au fost achitate.

D. Isvolsky propunea deci Turciei să-i încredințeze 16 anuități din această indemnizare, care pe hârtie reprezintă 127.272,000 de lei. Capitalizarea acestor 16 anuități, permitea Turciei să contracteze imediat un împrumut.

Operația aceasta desigur că putea fi avantajoasă pentru Turcia, deoarece operația capitalizată, nu putea să-i producă nici măcar o sumă egală cu cea oferită de Bulgaria.

Fără a refuza pe față Kiamil Pașa, a făcut dlui Isvolsky o contra propunere relativ la lichidarea completă a indemnizării de războiu prin capitalizarea și a celorlalte 75 de anuități rămase neacoperite. Din totalul acestui împrumut guvernul otoman urmă să ridice cele 129 milioane datorate de Bulgaria, plățind Rusiei o sumă între opt sute de mii până la 2 milioane anual, după modalitățile împrumutului.

Guvernul rus a declarat că primește propunerea, cu condiția însă ca această chestiune

să fie tratată deosebit și numai după ce se va fi terminat cu afacerea indemnizării datorite de Bulgaria.

Poarta cerea ca amândouă chestiunile să fie tratate deodată, Rusia nu voia să renunțe la modul său de a vedea așa încât propunerea lui Isvolsky părea că avea să fie pentru totdeauna îngropată.

Bulgarii nu se mai sinchiseau de loc de banii pe care trebuiau să-i dea ceva mai mult încă; ziarele din Sofia dedeau să se înțeleagă că Bulgaria găsisse mijlocul să nu mai plătească nici un ban.

În timpul acesta Kiamil a căzut dela putere, fiind înlocuit prin Hilmi Pașa, ale cărui vederi politice erau cu totul opuse vederilor predecesorului său.

Intenția lui era să termine cât mai curând cu chestiunile exterioare, pentru a putea să se ocupe în liniște cu reorganizarea imperiului. El reluă deci negocierile cu Rusia, trimetând la Petersburg pe Rifaat Pașa noul ministru al afacerilor străine, pentru a termina odată cu o chestiune care dură de atâta timp.

Trebuie să recunoaștem că demersurile lui Rifaat Pașa au reușit pe deplin, și că Rusia la rândul ei s'a arătat foarte dispusă să ajungă la o înțelegere.

Lui Rifaat îi venea foarte greu să insiste asupra propunerii lui Kiamil, deoarece bancherii cărora se adresase Poarta, erau în contra capitalizării celor 74 de anuități.

Din această pricină, faptul că Rifaat Pașa a decis pe Rusia să acrediteze Turciei 40 de anuități. Aceasta cu atât mai mult, cu cât capitalizarea celorlalte 35 de anuități, nu este exclusă de protocol, urmând să facă obiectul unei alte chestiuni.

Din partea sa Turcia renunță la orice reclamație relativ la tributul pe care trebuie să-l plătească principatul Bulgariei, și la quota parte din datoria publică otomană, care cădea în sarcina acestui principat.

Sâmbătă seara.

Limita Carității.

Hotar ai pus, Doamne!...

Am urmărit cu interes colectele ce s'au făcut în favorul nenorociților dela Messina, și am constatat, cu multă mângâiere, că aceste întrec așteptările cele mai optimiste. Nu mă gândesc la milioanele aruncate din prisosul celor mari și puternici, ci la cele câteva mii — o sumă foarte respectabilă — adunate din sărăcia unui popor lipsit cum e al nostru. Glasul arhierilor a aflat adânc răsunset în inima credincioșilor și filerii celor săraci și năcăjiți s'au adunat încetul cu încetul, cu discul, în bisericuțele noastre, sărace și ele și umilite.

În nenorocirile mari, în cataclismele, cari s'gudue lumea din obiceiuita-i nepăsare, dispar micile și marile stavile convenționale — ne simțim cu toții oameni.

Cetești jurnalul, cu inima strânsă, te induosezi și, dela o vreme, nici nu-l mai poți ceti. Nenorocirea s'a descărcat cu atâta ne-mai-pomenită urgie, încât mintea îți stă în loc și ochii ți-se umplu de lacrimi.

Imi amintesc de scenele de groază, când cu arderea marelui magazin parizian din Budapesta; nenorocii din catul al treilea se iveau la geamuri, în haine de noapte, speriați, fără să cuteze a sări în pânza de salvare a pompierilor. Flacărele țigneau deja în preajma lor, geamurile plesneau cu un sunet ascuțit, iar publicul urla cu desnădăjduire nenorociților, să sară... Câte unul își luă inima în dinți și săriă. Mulțimea aplaudă și aclamă pe cutezător, spre a da curaj și celorlalți. Eră un salt mortal, în adevăratul înțeles al cuvântului, nenorocitul se izbiă de bal-

conul catului întâi sau al doilea, și cădea apoi, alături de pânză, strivindu-se de moarte pe asfalt... Hohote de plâns umpleau bulevardul, urmate de alte strigăte de îmbărbătare pentru nenorociții, a căror moarte eră sigură. Mulțimea se agăță de un fir de păiangin, cum se agăță naufragiatul de cea din urmă scândură!

Catastrofa dela Messina și împrejurimi a s'gduit pe toți oamenii; acțiunea de salvare și ajutorare s'a pornit cu intențitate, și neamurile lumii au dovedit numai gradul lor de cultură și umanism (nu sunt identice aceste două noțiuni?) când rivalizau în această nobilă muncă.

Eră datoria omenirii fericite să ajutoreze pe frații lor năpăstuiți.

Și eră, mai ales, datoria noastră să-i ajutăm și din puținul ce aveam, când nenorociții din chestie ne erau frați de sânge chiar.

* * *

În scurt jurnalele pomeniră de un alt cutremur tot așa de groaznic, ca și cel din Italia. Seismografele semnalau, că în ce privește intensitatea, catastrofa a trebuit să fie mai îngrozitoare, ca cea din Sudul Italiei. A urmat apoi liniște. În scurte notițe, s'a pomenit apoi în câteva jurnale, că cutremurul a avut loc undeva în Tibet, sau în partea apuseană a Chinei, unde au dispărut sate întregi și s'au prăpădit mii și mii de oameni.

Atât.

Sentimentul umanitar nu s'a deșteptat de data asta; nu s'a pornit nici o acțiune de salvare, nici de ajutorare — și bieții oameni galbeni — oameni și ei totuși, deși închinători ai lui Buddha, au dispărut, fără ca în urma lor să se verse o lacrimă măcar.

Au dispărut — și în urma lor rămâne un semn al întrebării: are caritatea o limită?

* * *

Răspund afirmativ. Da, limita carității este: apărarea proprie.

Ești dator să ajutori pe altul din prisosul tău, din chiar necesarul tău, dar nu uită vechia maximă a bătrânilor înțelepți: Charitas bene ordinata incipit ab — Ego.

Miile de coroane ce s'au adunat în favorul nenorociților din Messina sunt o dovadă despre simțul de jertfă al obstei românești.

Facem această constatare cu convenita recunoștință.

Vorba e însă: nu avem noi acasă nenumărate nevoi, cari reclamă în tot momentul sprijinul nostru? Nu avem biserici, cari s'au oprit la jumătatea zidirii? Nu avem școale, cari nu mai pot suporta greul poverilor? Nu avem mii și mii de nenorociți, cari își părăsesc vetrele părintești, luând în mână toiagul pribegiei?

Și oare simțul nostru de jertfă e așa de tâmpit, încât să nu se deștepte numai în fața unei groaznice catastrofe ca aceea din Messina; fără a fi susceptibil pentru acele multe, infinit de multe mizerii lente, cari se desfășoară zilnic sub ochii noștri?

Iată câteva întrebări, asupra cărora s'ar cuvenit să ne oprim puțin, mai ales în această mare Săptămână a Patimilor. *Al.*

Regele Petru va abdică. *O scrisoare către Regele Italiei.* Se anunță din Roma că regele Petru a adresat regelui Italiei o scrisoare, prin care-i face cunoscut că va părăsi Serbia cu întreaga sa familie și se va stabili cu fiii săi în Elveția, iar pe fiica sa o va trimite la Roma.

Se spune că regele Petru ar mai fi scris, că va sfătui poporul sârb să-și aleagă, cu ajutorul Europei, un alt rege în persoana prințului Petru al Muntenegrului. Regele Italiei se opune la aceasta și indică pe prințul Alexandru ca rege viitor al Serbiei.

ȘTIRI.

Conflictul Austro-Sârb. Conflictul sârbo-austriac a intrat într'o nouă fază. În urma stăruinței marilor puteri izbucnirea unui războiu pare a fi deocamdată înlăturată.

Sârbii nădăjduiau mult în ajutorul Rusiei. Aceasta în momentele de față este însă pusă în imposibilitate de a sprijini pe față pe sârbi.

Incurcăturile ivite de curând în Persia, răceala față de Anglia, s'vonurile că Japonia se pregătește să atace din nou pe Ruși, toate acestea au avut o puternică influență în Petersburg.

Ziarele rusești s'au mărginit la vorbe: iar sârbii au rămas singuri.

Astfel se explică liniștea relativă care începe a se face în Serbia.

În interview-urile date de bărbații politici ai Serbiei corespondenților marilor ziare europene, aceștia au accentuat în toate ocaziunile că sunt conduși de cele mai pașnice intențiuni.

Aceste declarații par a fi sincere. Dovadă manifestele date către popor pentru o atitudine pașnică. Guvernul a luat măsuri pentru a se înăbuși ori-ce încercare de revoltă. Chiar localul Scupcinei este păzit zi și noapte de soldați.

Renunțarea prințului George la tron nu însemnează altceva decât înfrângerea curentului războinic. Căci o mare parte din răspunderea, pentru cele ce s'au petrecut în Serbia, o are dânsul.

În Austro-Ungaria de asemenea o scăzut mult curentul războinic, cu deosebire socialistii, în intrunirile lor, au uzat de un limbajiu cât se poate de aspru față de aderenții războiului.

Societățile feminine din Budapesta au trimis mai multe telegrame Împăratului, cerând împedecarea războiului.

Astfel stând lucrurile, putem nădăjdui la o grabnică aplanare a conflictului.

Studentii bucovineni acuzați de înaltă trădare. Cei cinci studenți români bucovineni dela universitatea din Cernăuți, cari au luat parte la serbările organizate la Iași cu ocazia zilei de 24 Ianuarie, au fost dați în judecată. Studenții români sunt acuzați că au conspirat în contra integrității monarhiei.

Svon despre retragerea dinastiei Karageorgevici. Ziarul „Pravda“ din Belgrad spune că în oraș s'a s'vonit că din cauza nesuccesului în chestiile externe, au loc acum tratative între guvern și rege, pentru retragerea dinastiei.

Svonul s'ar adevări și prin faptul că deputații au fost invitați să nu părăsească Belgradul.

Dimisia lui Isvolsky. Ziarele anunță că ministrul de externe al Rusiei a demisionat.

„Birjevia Viedemosti“ adaugă că țarul a primit demisia lui Isvolsky.

„Novoie Vremea“ anunță că în locul lui Isvolsky va fi numit Sarikof, ajutorul ministrului de externe.

Indignarea poporului contra dinastiei și guvernului. Deși se afirmă că la Belgrad și în interiorul țării domnește liniște și că știrile despre o conspirație a ofițerilor nu sunt adevărate, totuși par'că se prepară evenimente foarte grave. Populația este indignată atât contra dinastiei cât și contra guvernului și se vorbește că regele Petru va abdică în curând.

Scene mișcătoare între regele Petru și prințul George. Renunțarea prințului de coroană a făcut o adâncă impresiune asupra regelui. După renunțare au fost scene mișcătoare între rege și prinț. Regele eră foarte emoționat și a îmbrățișat de mai multeori pe fiul său.

Mai multe ziare invită guvernul să dea prințului Alexandru o educație mai solidă de cum

a primit printul George. Acesta a declarat de altfel că se va înscrie la o universitate franceză sau engleză.

Printul Alexandru va intra deocamdată în armata rusă unde va primi rangul de maior.

În oraș circulă încă șovonul, că regele Petru va abdică și că ducele de Connaught va fi proclamat rege în locul său.

Conferința europeană la Londra. După informații sosite la ministerul de externe din Sofia, propunerea pentru conferința internațională a fost aprobată de puteri. E probabil că conferința va fi convocată la Londra.

Proclamația regelui Petru. *Printul Alexandru numit moștenitor.* Ieri după amiază a apărut o ediție specială a monitorului oficial Sârb cu următoarea proclamație a regelui Petru.

„Fiul meu, printul George până acum moștenitor al tronului a fost decis să renunțe la drepturile și prerogativele unui moștenitor pe cari le are după Constituție ca fiul cel mai mare al meu, ceea ce el a declarat că este voința sa personală, nestrămutată.

Din acest moment am ascultat guvernul în prezența biroului Scupștinei, a președintelui consiliului de stat și a curții de casație și am decis să primesc abdicarea și să trec toate drepturile și prerogativele de moștenitor ale primului meu născut asupra fiului meu mai tânăr printul Alexandru și să-l proclam de moștenitor al tronului“.

Regele Petru va trebui să abdică. Ziarele din Paris anunță că după informațiile cercurilor competente, regele Sârbiei va trebui să renunțe la tron, deoarece populația este foarte amărâtă din cauza ultimelor evenimente.

Ziarele nu cred în posibilitatea proclamării republicii în Sârbia. Ea este încă prea inapoiată pentru aceasta.

Șovonuri despre abdicarea regelui Petru al Serbiei în favoarea fiului său Alexandru. De ieri circulă știri foarte curioase la Belgrad. Astfel se zice că guvernul l-ar fi îndemnat pe regele să abdică în favoarea fiului său, recunoscut acum prinț moștenitor de coroană. După alte versiuni se aude că se prepară o lovitură pentru detronarea dinastiei Caragheorghevicilor.

Deocamdată știrile acestea se consideră ca premature, dar un lucru e sigur: și anume că Serbia trece prin o criză grea și de lungă durată.

Școala industrială, susținută de Reuniunea femeilor române din Sibiu, între alte lucruri frumoase pregătește și *odăjdii*, aplicând și la acestea numai motive originale românești. Materialul, ce se întrebuintează la pregătirea odăjdiilor, e de calitate cea mai bună. Preoții noștri ar face un lucru de laudă, dacă având trebuință de odăjdii, s'ar adresa cu comanda lor către școala amintită (Sibiu, Strada Schewis Nr. 15.) Suntem deplin încredințați, că cu odăjdiile pregătite de școala industrială vor fi mulțumiți, fiind și mai frumoase și mai durabile ca cele confecționate de fabricile străine, cari nu se uită decât la câștig. Reuniunea femeilor române din Sibiu, prin confecționarea de ornate bisericesti nu umblă după câștig; scopul ei este a da ocaziune bisericilor noastre, ca să se provadă cu ornate frumoase și trainice, și a introduce pretutindenea, motivele de artă românească. Fără îndoială un scop nobil, care merită toată atențiunea din partea preoțimii noastre de ambele confesiuni.

Constituirea comitetului societății studențești din Budapesta „Petru Maior“ pe semestrul al II-lea al anului 1908/9 s'a făcut în modul următor:

Președinte: Nicolae Negruțiu, stud. fil.; V. președinte: Ionel Pop, stud. în drept.; Secretar: Mihail Lupaș, stud. med.; Notari: Vicenție Ranca, stud. în drept. — și Eugen Suci, stud. med.;

Cassar: Laurean Gabor, stud. în drept.; Controlor: Ștefan Damian, stud. fil.; Bibliotecari: Nicolae Comșa, stud. med. — Iosif V. Vlad, stud. tehn.; Econom: Moise Baltă, stud. în drept.

Mănăstirile transformate în depozite de arme. Călugării din aproape toate mănăstirile din Sârbia au părăsit aceste mănăstiri, pe cari le-au lăsat la dispoziția autorităților militare. Mănăstirile au fost transformate în depozite de arme.

Moartea lui Refic-bei. Refic-bei, sufletul mișcării Turcilor tineri, a murit. D. N. Bațaria, senator aromân la Constantinopol, scrie în „Deșteptarea“ aromânească un articol foarte călduros în amintirea răposatului.

Cine eră Refic-bei? „Ministrul dreptății vor zice mai mulți, avocat dintre cei mai buni, vor zice alții; profesor învățat și la care studenții țineau foarte mult, vor zice alții. În adevăr, toate acestea eră Refic-bei, dar mai mult decât toate, eră alt ceva. Eră un om cum se află puțini pe lume, un om din acei, pe cari îi trimite Dumnezeu, când răul este prea mare, când poporul e robit și călcat în picioare, când minciuna și întunecul domnesc peste tot. Atunci Dumnezeu, pentru scăparea oamenilor, pentru vindecarea răului, trimite câte unul din cei mai aleși fii ai lui. Unul din aceștia eră și Refic-bei“.

D. Bațaria spune cum a făcut cunoștință cu Refic-bei într-o noapte și cum l-a întrebat: „Vrei să ai și tu o patrie, vrei să lucrezi pentru scăparea ei?“ și l-a primit în societatea secretă a Turcilor tineri.

„Se făcea ziua și Refic-bei lucra. Casa lui eră locul sfânt unde se duceau toți câți căutau scăparea în libertate, toți câți căutau vieață, în moartea tirăniei.

„Dar Refic-bei eră trimisul lui Dumnezeu, eră prorocul libertății, eră om slab la trup, dar leu la minte și curaj. Refic-bei lucra pentru toți, dădea nădejde și curaj la toți... Avu mulți viteji comitetul otoman pentru unire și înaintare, dar capul care cugetă, omul care deschideă căi, a fost Refic-bei.

„Și Refic-bei muri! Nici nu se putea să fie altmintrelea. Făclia ne dă lumină, dar ea arde și pere. Așa a fost și vieața lui Refic-bei. Vieața întregă și-a închinat-o toată pentru noi, pentru patria întregă.

„Și când s'a ajuns scopul, când patria e liberă, vieața i-s'a stâns. Muri Refic-bei. Dar va trăi totdeauna în mintea tuturor patrioților otomani“.

Errată.

În numărul 11 din 28 a l. c. la pagina 90 coloana a două, și 6 din jos în sus, cuvântul „Bacusus“ trăbue înlocuit cu cuvântul „Baculus“.

Bibliografie.

— A apărut în editura ziarului „Tribuna“ din Arad „Impresiile de teatru din Ardeal“ ale cunoscutului publicist Zaharie Bârsan.

— „Vechiul Heidelberg“ comedia lui Förster în Nr. 440 al „Bibliotecii pentru toți“, tradusă de L. Dauș.

— „Gazeta țăranelui“, revistă săptămânală, în Cernăuți.

Poșta Redacției.

Bacșiș. Ne întrebi despre ceva ce noi bărbații n'ar prea trebui să știm. De, dar fiindcă ne întrebi... Ce-ai observat d-ta am observat și noi: frizura dșoarelor mai *mari*, nu zic mai bătrâne, s'a schimbat mult de-o vreme încoaci. Par'că le-ar mai fi crescut părul. Se poate. E natural să-i crească cuiva părul. Nu poți să dubitezi că nu le-ar fi crescut părul. Nu-i așa? Într-o zi însă, uite ce-am surprins: Două domnișoare mergeau pe stradă adâncite într-o conversație interesantă aprinse. De-odată însă s'au domolit ca vărsate cu apă rece. Tocmai atunci treceam pe lângă ele. Ți-se vede „*untărlagu*“ i-a spus cealaltă. Dșoara cu pricina s'a pipăit încrecată, la frizură și-a intrat repede într-o prăvălie apropiată. Toată treaba asta a rămas o enigmă pentru mine. Mi-se pare însă că afurisitul ăla de „*untărlagu*“ oare ce are cu frizura dșoarelor. Ți-am dat indiciile, d-ta cercetează, pentru că poți mai ușor ca noi, cari nu suntem nici măcar înșurați! Sărutări de mâni.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

Tiparul tipografiei Arhidiecezane în Sibiu.

Cassa de păstrare (reuniune)

— în Săliște. —

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri se plătesc, după starea cassei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Imprumuturi acoardă pe cambii, pe obligațiuni cu caventi, pe ipotecă precum și ca credite de Ctcurrent pe lângă asigurarea ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

12—20

Direcțiunea.

„GEOGEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții
— în Geoagiu (Algyógy). —

Primește depuneri spre fructificare:

Cu 4½%, dacă anunțul e scurt. Întrucât permite starea cassei, aceste se replătesc și fără anunț.

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5½%, dacă se depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe 1 an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale. Depuneri de ale corporațiilor culturale se retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele se capitalizează de două ori pe an: în 30 Iunie și 31 Decembrie.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

9—12

Direcțiunea.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

— societate pe acțiuni. —

Primește depuneri spre fructificare cu interese de 4½%, dela Cor. 1000—în sus pe lângă anunț de 180 zile cu interese de 5%, iar dela suma de Cor. 10,000 în sus cu anunț de 360 zile cu interese de 5½%.

Interesele după depuneri se capitalizează de 2 ori pe an, și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o plătește institutul separat.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă.

Acoardă împrumuturi pe cambii; cambii cu acoperire ipotecară; obligațiuni cu caventi; pe ipotecă; credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½%—8%, fără nici o proviziune.

11—20

Direcțiunea.